

Latviešu
folkloras
krātuve

Rīgā 1925
Izdevusi Latviešu folkloras krātuve

Latviešu folkloras krātuve.

Latviešu folkloras krātuve nodibinājusies tikai vēl nesen, un tādēļ viņas vārds plašākā sabiedrībā vēl maz pazīstams. Tomēr vistuvākā nākotnē tam jātop citādi, jo tikai ar visas latviešu tautas enerģiskāko līdzdarbību Latviešu folkloras krātuve varēs veikt savus uzdevumus: sakopot vienā, pētniekiem viegli pieejamā vieta visu to, kas uzraksfīts par mūsu tautas dzeju un citām tradīcijām un sistemātiski savākt no visiem Latvijas apgabaliem tās bagātības, ko mūsu tauta ilgu mūžu krājusi un glabājusi savā atmiņā.

Mūsu lielie drukātie tautas tradīciju krājumi, ar kuņiem mēs līdz šim esam lepojušies citu tautu priekšā, izrādās tomēr par nepietiekošiem mūsu tautas dzīves un dzejas zinātniskai pētīšanai, nerunājot nemaz par to, ka savākto folkloras materiālu daudzuma ziņā mūsu ziemeļu kaimiņi somi un it īpaši igauņi mūs desmitkārtīgi pārspēj. Un tomēr viņi līdz pat šai dienai sistemātiski, ar lielām sekmēm un plašos apmēros turpina vākšanas darbus, un tā iegūtās tautas tradīciju bagātības palīdzējušas somiem nostāties folkloras zinātnē visas pasaules priekšgalā.

Pētniekiem, ja tie grib sniegt tiešām neapšaubāmi vērtīgu zinātnisku darbu, jāatrod par katru atsevišķu dziesmu, mīklu, pasaku vai citu kādu tautas tradīciju, kuru viņi pētī. vispirms atbildes uz sekošiem jautājumiem: 1) kāds bijis šīs tautas tradīcijas (dziesmas, mīklas, pasakas u. t. t.) pirmatnējais veids, 2) kad un kur tā cēlusies un 3) pa kādiem ceļiem un cik plaši tā izplatījusies. Tikai tad, kāda dziesma, pasaka, mīkla u. t. t. var noderēt par drošu materiālu tautas psiholoģijas un kultūras vēstures pētīšanai, kad atrisināti šie pamata jautājumi.

Tomēr atrast atbildi uz tiem ir ļoti grūts un daudz pūliņu prasošs darbs. Tautas atmiņa gan arvienu ir ļoti uzticīga tradīciju glabātāja, tomēr viņas milzīgā kopējā atmiņa sastādās no atsevišķu cilvēku niecīgajām smadzenēm, un atsevišķa cilvēka atmiņa ir vecos laikos bijusi ar tādiem pašiem trūkumiem, kā tagad, — viņai daudz kas aizmirstas, vai nu pavisam, vai pa daļai, reizēm gadās pielikt, piemēram, kādai dziesmai kādu daļu klāt pavisam no citas dziesmas vai citādi kaut kā viņu pārveidot. Tādēļ zinātniekam, kas grib izpētīt kādas tautas tradīcijas pirmatnējo formu, izcelšanās vietu un laiku un izplatīšanās ceļus, jāpūlas pieiet klāt tiešām visai tautai. Viņam jādbū šī tradīcija uzrakstīta no simtām mutēm, no dažādiem apgabaliem. Piemēram, pētīt kādu latviešu tautas dziesmu, pētnieks būtu laimīgs, ja viņam no visiem Latvijas

pagastiem būtu ziņas par to, kur šo dziesmu dzied, kur ne, un kā katrā vietā viņu dzied. Tad viņš viegli varētu papildināt izlaisto un nošķirt nost nejauši klāt piejukušo.

Tas nav nekas, ja, piemēram, par kādu pasaku var pateikt tikai to, ka tāda latviešiem pazīstama un no tas uzrakstīti viens vai divi varianti. Vajag varēt noteikt, no kādas tautas un pa kādiem ceļiem mēs šo pasaku esam aizguvuši, cik plaši viņa Latvijā izplatīta un kādu iemeslu dēļ, un ko latvieši pie viņas veidojuši pēc savas gaumes, vai arī, cik uzmanīgi un uzticīgi glabājuši šo pasaku savā atmiņā tādu, kādu viņi to saņēmuši, lai atkal savukārt negrozītu nodotu citām savām kaimiņu tautām.

Ja ar šādiem stingri zinātniskiem pētīšanas nolūkiem jāiet pie mūsu tautas dzejas un citu tradīciju krājumiem, tad jānāk pie slēdziena, ka pie mums tautas tradīciju vākšanas ziņā darīts pārāk maz. Nerunāsim par mīklām un sakāmvārdiem, kuŗi, ja neskaita Brīvzemnieku un Bīlenšteinu, agrāk tikpat kā nemaz nav vākti, nerunāsim arī par pasakām, teikām un ticējumiem, kur Anss Lerchis-Puškaitis darījis, cik vien viena cilvēka spēkos stāvējis, apstāsimies tikai pie mūsu tautas lepnuma — Kr. Barona sakārtotā Latvju Dainu krājuma. Izrādās, ka arī šis monumentālais darbs no 7 sējumiem ar 6018 lappusēm, kas aptver 218.000 tautas dziesmu variantus, reprezentē tikai nedaudzus apvidus un ir nedaudzu krājēju cītības rezultāts. Iedziļinoties Kr. Barona datos, redzam, ka no Latvijas 526 pagastiem tikai 60 (11,4⁶) iesūtījuši vairāk par 1000 dziesmu, 37 pag. (7,1%) iesūtījuši no 500-1000 dz., 64 (12,2%) — no 250—500 dz., 63 (11,9%) — no 100-250 dz., 84 (15,9%) - no 1—100 dz. un no 218 pagastiem (41,5%) nav ievietots Latvju Dainās nevienas vienīgas dziesmas. Par kaut cik izmantotiem tautas dziesmu vākšanas ziņā varētu skaitīt tikai tos pagastus, kas snieguši pāri par 1000 dz., jo pēc Barontēva liecības īstai teicējai vienai pašai agrāk bijis cieši galvā jāzin vairāk tūkstošu dziesmu. Vēl šinīs dienās no dažām teicējām dziesmu uzrakstīts ap 500 un vairāk. Tā tad vismaz 211 pag. (40%), kur uzrakstīts tikai no 1—500 dziesmu, jāskaita pie pārāk nepietiekoši izsmeltiem, kas kopā ar tiem, no kuriem nav nevienas dziesmas, iztaisa kopā 429 pag. (81,5%). Kā redzams, mums palicis vismaz vēl četras piektdaļas nedarīta un steidzami veicama darba mūsu tautas dziesmu uzrakstīšanā, kur tomēr vākts visvairāk, salīdzinot ar citām folkloras nozarēm. Un ne tikai Latvijas nomales nav nekā vai ļoti maz devušas, pat no Cēsu apriņķa, kur uzrakstīts visvairāk dziesmu, nav nevienas no 23 pag. no 67 pag. kopskaita un no Rīgas apr. 53 pagastiem tādu tukšu ir 13.

Tā tad uz lielo daļu latviešu, kas tagad staigā apvijušies Barontēva sagādātiem lauriem, var teikt ar viņa paša vārdiem: ar citu tikumu «dažs labs vēl lepojas pārlieku, kaut pelnīj's pats nav ne nieku, kas slavai derētu.»

Nav jādombā, ka tanīs apvidos, no kuriem nav iesūtītas nevienas vai arī tikai pa kādai dziesmai, toreiz viņas nav dziedājuši, ka tās jau tad bijušas izmirušas, — tur trūcis tikai rakstītāju un vietējā inteliģence ar skolotāju priekšgalā bijusi pārāk vienaldzīga pret saviem nacionāliem uzdevumiem. Katrā ziņā ar labu gribu vēl tagad tur varētu uzrakstīt tūkstošiem dziesmu. Mums nekavējoties jāstājas no jauna pie mūsu tautas dzejas un citu tradīciju uzrakstīšanas un ne vairs kā tautiskās atmodas laikmetā tikai lepošanās dēļ. Tagad folkloras materiālu vākšana sprauž sev citus, tīri zinātniskus mērķus. Ar salīdzinošās pētīšanas palīdzību zinātnieki grib noskaidrot tautas agrākos uzskatus un ideālus un viņas seno dzīves veidu, kuram tikai šādā ceļā iespējams tuvojies. Un ja mēs, latvieši, tagad vēl pašā pēdējā brīdī, kad mūsu vecā paudze, kaŗa un bēgļu gadu novājināta, ātri izmirst, ar lielāko enerģiju un pašreizējās neapmierības jēl kaut cik saglābt no mūsu zudumā ejošā senču mantojuma, tad vēlāk tas mums būs par neizdzēšamu kaunu, ka esam aiz nolaidības, paviršības un garīgas kūtrības ļāvuši savām tēvu tēvu bagātībām aiziet bojā.

Sevišķu zināšanu pie tautas tradīciju uzrakstīšanas darba nevajag, tādēļ lai neviens nekautrējas strādāt līdz. Bieži vien vienkārši, nemācīti ļaudis, kam rakstīšana pat lielas pūles dara, tomēr sniedz ļoti rūpīgi un pilnīgi uzrakstītas ziņas ar gluži neatsveramu vērtību.

Galvenais noteikums, kas uzrakstītājam pastāvīgi jāpatur acīs, ir tas, ka viņam dzirdētais vai redzētais jāattēlo pilnīgi patiesīgi un dabīgi un pēc iespējas ar tādiem pašiem vārdiem, kā viņam stāstīts vai kā tanī apvidū runā, necenšoties vārdus pārtaisīt pēc grāmatu valodas parauga vai izpušķot kaut ko ar pielikumiem no savas puses. Rakstītājam jāmēģina ar vislielāko uzmanību un rūpību savākt visu to, kas viņa apkārtņē dzīvo ļaužu atmiņā no tautas dzejas, ticējumiem, ierašām un citām tradīcijām. Gluži aplams, bet pie latviešiem, dievamžēl, vēl parastais uzskats, ka jāvēc tikai retumi, piemēram, tikai tās tautas dziesmas, kuru kā dažs pašapzinīgi domā, pat Latvju Dainu krājumā nav. Jāpūlas uzrakstīt no katras teicējas visas dziesmas, kādas vien viņa zin, vienalga, vai tās ir jau kur drukātas, vai ne, parastās vai retas, vecas vai jaunākā laikā izplatījušās. Jāprasa tikai, vai teicēja tās tiešām no dzirdēšanas mācījusies, jo no grāmatām izlasī-

tām nav nekādas vērtības. Zināms, ļoti viegli pāriet daudz kas tautā no grāmatām, bet ja teicējs vairs to neapzinās, tad tā jau ir folkloras un tādēļ atzīmējama. Tas pats attiecas arī uz visām citām folkloras nozarēm.

Ļoti vēlams, ka vecāki ļaudis aprakstītu sava vidus ikdienišķās dzīves apstākļus, kādi tie bijuši viņu jaunības laikā un pēc viņu tēvu nostāstiem, lai tā ar laiku visos sīkumos varētu pārredzēt mūsu tautas dzīvi.

Tā tad jāraksta tikai dzirdētais vai redzētais un taisni tā, kā teicēji saka, neko ne pieliekot, ne atņemot.

Rakstītājam jāatzīmē sava adrese, savs un teicēja vārds un uzvārds un tas, kur (kādā pagastā un mājā vai pilsētā) un apmēram kad kas dzirdēts uti novērots. No svāra atzīmēt arī teicēja nodarbošanos un vecumu.

Ieteicams rakstīt ar tinti, jo zīmulis ātri nodziest, un pēc iespējas skaidri salasāmi un lietot lapas burtnīcas lielumā vai arī tieši burtnīcas. Lielās loksnes un mazās lapiņas grūtāk sakārtot un uzglabāt. Nav vajadzīgs nošķirt atsevišķi dažādus tautas tradīciju veidus, bet var rakstīt tanī pašā burtnīcā vai lapā visu no vietas, kas kuŗo reizi dzirdēts vai prātā nācis.

Folkloras — tautas tradīciju lauks ir ļoti plašs, tādēļ rakstītājs darba sekmīguma dēļ var izvēlēties kādu atsevišķu nozari, kas tam vislabāk patīk vai ir visvairāk piemērota, skatoties pēc nodarbošanās, tieksmēm vai priekšzināšanām. Nav jāliekas traucēties no citu rakstītāju darbības tai pašā nozarē. Jo bagātāk no katra Latvijas apvidus būs sakrāts ziņu, jo vairāk tās papildinās un paskaidros cita citu.

Neko nevajag atņemt kā nevērtīgu un nesvarīgu, pat visniecīgākam ziņojumam tomēr būs sava nozīme.

Lai lasītājiem rastos skaidrāks jēdziens par to, kas viss vācams, tad te īsumā apzīmētas folkloras galvenās nozares.

a) pasakas un teikas: kustoņu, burvju un leģendām un novelēm līdzīgās pasakas, pasakas par muļķa velnu vai milzi; jocīgi stāsti par malēniešiem, par laulātiem ļaudīm, jocīgi stāsti ar sievieti vai vīrieti kā galveno personu; melu pasakas. Teikas par milžiem, pundurīšiem, velniem, raganām, vilkačiem, lietuvēnu, par dažādiem apakšzemes, ūdens u. c. gariem, par miroņiem, spokiem, par sodītu noziegumu, apslēptu mantu, naudu, čūskām, par pilskalniem, pilīm, bruņiniekiem, kungiem, par ezeriem, upēm, avotiem, dzirnavām, baznīcām, lūgšanas namiem, zvaniem, par dažādiem kokiem, mājām, akmeņiem, mežiem, purviem u. t. t. Teikas par to, kā cēlušās pasaulē dažādas lietas, attiecībā uz zemi, ūdeņiem, cilvēku, mājas kustoņiem, meža zvēriem, putniem, zivīm, kukaiņiem, augiem u. t. t. Piemēram: kādēļ akmeņi cieti, kādēļ cil-

vēks vairs nezina savas mirstamas dienas, kādēļ koki vairs nerunā u. c.

b) visādas anekdotes un smieklu stāsti, kas uzglabājušās, pārejot no mutes uz muti.

c) mīklas un mīklu jautājumi.

d) sakāmvārdi un parunas.

e) vecās tautas dziesmas, kuras dzied dažādos dzīves gadījumos, svētkos un svinamās dienās, vai arī tāpat laika kavēklim, pamācībai vai piezobojšanai, pie apdziedāšanās un dažādos darbos u. t. t.

f) jaunākā laika dziesmas, tā saucamās ziņģes, kas izplatījušās tautā no dzirdēšanas un nevis no grāmatām, arī vecās garīgās un ubagu dziesmas, baznīcas dziesmu sagrozījumi u. t. t. Vēlams, lai dziesmām un ziņģēm pieliktu meldijas.

a) bērnu dziesmas un panti: šūpla dziesmas, pantiņi, kurus skaita bērnu klēpī turot vai uz ceļgaliem šūpojot, visādi jokī, izteicieni un dziesmiņas pie bērnu glabāšanas, pantiņi par kristāmiem vārdiem, pantiņi no skolas dzīves, rotaļu un noskaitīšanas pantiņi.

h) albuma panti, kuriem nezina sacerētāja, bet kuŗus raksta albumos.

i) rotaļas un dejas ar dziesmām,

k) rotaļas bez dziesmām.

Vēlams, lai pie rotaļām aprakstītu, kā viņas iet, un pie tam uzrakstītu nevien vecās, bet vispārīgas, kādā apvidū parastās, jo starp tām var gadīties kāda citur aizmirsta rotaļa.

l) ticējumi un burvības: ticējumi par gariem, kas dzīvo mājās, laukā, mežā, ūdenī, zemē, akmeņos, kokos un citur; ticējumi un nostāsti par gaisa parādībām, īpašiem dzīvniekiem, augiem, akmeņiem, par īpašām stundām un dienām: priekšsajūtas, paredzēšanas, sapņi un viņu tulkojumi; ticējumi un burvības, ko ievēro pie bērnu dzimšanas, kristībām un pie maziem bērniem vispārīgi, pie brūtgāna, brūtes, kazas, slimībās, miršanas gadījumos, bērēs; mīlestības burvības. Ticējumi un burvības pie ēku celšanas, līdumu līšanas, pie dažādiem sieviešu un vīriešu darbiem sētā un laukā, druvā un dārzā, mežā un pļavā, pie sēšanas, pļaušanas, kulšanas, pie lopu kopšanas, ēdiena vārīšanas, maizes cepšanas u. t. t.

m) gada un dzīves svētku un citas ierašas: sevišķas parašas pie bērnu saņemšanas, kristībām, derībām, kāzām, miršanas un apbedīšanas; parašas veca gada vakarā un jaunā gadā, treju kungu sveču dienā, vastlāvjos (meteņos), pūpolu svētdienā, klusā nedēļā, Lieldienās, Vasarsvētkos, Jāņos, dažādās Māras dienās, Mārtiņos, adventes laikā, Ziemassvētkos, Miķeļos, Andrievos un citās dienās. Ieteicams pēc

kāda, vislabāk veca, kalendāra uzrakstīt pēc kārtas par visām dienām, ar kurām saistītas kādas vecas parašas vai ticējumi. Sevišķi ir krājamās ziņas par tādām dienām, kas kalendāros nav apzīmētas, kā: vēja diena, ugunsdiena, aitu, kazu un govju diena, veļu laiks, bluķa vakars, eglītes nedēļa u. t. j. pr.

Aprakstīt, kā svētī vārda un dzimšanas dienas. Kādi ēdieni un dzērieni parasti atsevišķās svinamās vai citās dienās un godībās. Ziemassvētku, jaungada, pirmā aprīļa, pelnu dienas un citu gada svētku un dienu rotaļas, laika kavēkļi, joki un ķircināšanās.

n) kustoņu valoda un dažādu skaņu iztulkojumi: kustoņu sarunas, kustoņu un putnu valodas iztulkošana; kā uzrunā un pieaicina dažādus dzīvniekus; pantiņi un dziesmas par dzīvniekiem. Dažādu mājas kustoņu: zirgu, govju, aitu, cūku, putnu, suņu, kaķu u. c. vārdi. Izteicieni pie ogu, sēņu u. c. lasīšanas.

Kā runā ratu riteņi, baznīcas zvani, dzirnavas, cirvis, lokomotive u.t.t.

o) dziesmu, rotaļu, deju meldijas.

p) vietu un personu vārdi. Vēlams uzrakstīt vismaz savas tuvākās apkārtnes māju, ezeru, upju, mežu, gravu, līču, pļavu, ceļu, koku, akmeņu un citu vietu nosaukumus. Ja ap kādu vietu saistās teikas un nostāsti, vai paskaidrojumi, kā vārds cēlies, tad pēc iespējas viņi arī atzīmējami. Sevišķa vērība jāpiegriež seno apgabalu jeb novadu nosaukumiem un viņu vērojamām robežām. Tāpat vēlams uzrakstīt arī visus savā apkārtnē pazīstamos kristāmos vārdus līdz ar viņu pamazināmām vai saīsinātām un arī niecināmām formām. Interesanti arī uzvārdi un palamas.

r) kustoņu, putnu un augu nosaukumi.

s) vecās māju zīmes, māju, kapu, dažādu trauku un rīku uzraksti un zīmes,

t) dažādi vārdi un izteicieni: visādi retāki vārdi personu, dzīvnieku, priekšmetu, darbību, īpašību, garastāvokļu u. c. apzīmēšanai; sveicināšana, ardievošanās. lāsti, nolādējumi, lamu vārdi; teikumi ātrai runāšanai un mēles laušanai u. t. t:

u) vēsturisku vietu un īpatnēju tipu apraksti;

v) zīmējumi un fotografijas: no dažādiem priekšmetiem, rīkiem, ēkām, vietām, ap kurām saistās nostāsti, no tīpiskām personām, apģērbiem, rotas lietām, rotaļām, ceremonijām, dejām, no ēkām, viņu iekārtas, izgredojumiem, no cepumiem un ēdieniem, ja tiem sevišķos gadījumos īpaša forma;

z) tautas ārstniecība: cilvēku un lopu slimību apvārdošana ar noteikta veida izteicieniem un lūgšanām; apģērba gabalu, naudas un citu priekšmetu ziedošana, aprakšana vai nolikšana; dziedinoši augi, koki, zāles, saknes, ūdeni, aizsargājoši priekšmeti un citi paņēmieni, kādus lieto pie atsevišķu slimību ārstēšanas vai arī, lai pret tām aizsargātos. Nostāsti par dažādām slimībām: mēri, drudzi, bakām, asinssergu u. c. Ko stāsta par tā saukto «māti», kas esot katram cilvēkam? Kur viņa atradusies, kā izskatījies? Cik dažādas rozes bijušas un kā viņas sauktas? Jākrāj arī ērmotu slimību nosaukumi un apraksti tāpat pie lopiem, kā arī pie cilvēkiem, piem., lēkme, mats ap sirdi, saraustīšanās, dūrēji, ēdāji, putna, spārnu, saru, peles, čūskas vaina, suņa mērs, zemes svars, vēja bulta, gremokšļa izkrišana u. t. t. Vispārim gadījumos, kad uznāk šaubas, vai par kaut ko rakstīt, vai nē, labāk arvienu izšķirties par rakstīšanu.

Ļoti vēlams, lai visi skolotāji ierosinātu uz folkloras materiālu vākšanas darbu savus skolēnus. Uzrakstīdami no saviem vecākiem un viņu tēviem un mātēm viņu ilgos mūžos sakrātās zināšanas, bērni sagādās viņiem vislabāko piemiņu un vispārēju atzinību. Ar saviem mazajiem spēkiem pat pamat-skolēni jau darīs vērtīgu darbu savas tautas garīgās kultūras labā. Sniedzami pētniekiem vajadzīgos materiālus, viņi palīdzēs uzplaukt mūsu nacionālākai zinātnei, jo vistiešāk un īstāk katras tautas gars izpaužas viņas tradīcijās, viņas folklorā.

Skolēniem jāaizrāda uz viņu darba svarīgumu un nopietnību un jāliek sevišķi pie sirds, ka jāraksta tikai dzirdētais un taisni tā, kā dzirdēts, un ka nav jānoraksta ne no grāmatas, ne vienam no otra. Skolēnu lapas saņemot, jāpārlicinās, vai ir atzīmēts skolēna vārds, uzvārds, vecums, skola, klase, dzīves vieta un dienas datums. Vēlams, lai arī skolēni atzīmētu, no kā viņi kaut ko dzirdējuši un kur (kādā pagastā un mājā) savukārt teicējs to dzirdējis.

Ortografiskām kļūdām skolēnu uzrakstījumos nav piegiežama nekāda vērtība, jo tās ir gluži parasta un dabīga parādība, un Še skolotāja stingrība varētu tikai kaitēt. Jāraksta tikai ar tinti un pēc iespējas skaidri. Skolotājam skolēnu manuskriptos nekas nav jālabo, bet ja ir kādas piezīmes, tad tās pievienojamas uz īpašas lapas.

Tomēr būtu aplami domāt, ka skolotāji un skolēni vien var lielo vākšanas darbu veikt. Vieniem nepietiks laika, otriem saprašanas. Tādēļ visiem, kam vien rūp savas tautas īpatnējā kultūra un viņas izkopšana, jānāk še palīgā un jādara, cik katra spēkos stāv, necerot uz to, ka gan jau radīsies kāds cits, kas šo darbu padarīs viņa vietā. Nevajag kautrēties no tā, ka var

sniegt tikai nedaudz un sīkas ziņas. No smilšu graudiem var kalnus sanest; un Barontēvs, piemēram, atzīmējis arī tos pagastus, no kuriem viņam bijusi tikai viena vienīga dziesma.

Loti daudz še varētu darīt vidusskolu skolnieki un it īpaši studējošā jaunatne, kurai ārzemēs, piem., Somijā, līdzās skolotājiem ir vislielākie nopelni tautas tradīciju uzrakstīšana. Tiem, kas pa brīvdienām grib tuvāk iepazīties ar savu zemi, ieteicams izvēlēties kādu atsevišķu tautas tradīciju veidu un vākt tanī materiālus tos apvidos, kurus tie apceļo. Šis noteiktais mērķis modinās pret viņiem iedzīvotāju simpātijas, tā ka tie varēs dziļāk ieskatīties tautas dzīvē un mācīsies savu tautu vairāk saprast un mīlēt.

Lasītājiem gluži dabīgi var uzmaukties jautājums, kas un kad šīs lielās manuskriptu kaudzes, kas radīsies tautas tradīcijas enerģiski vācot, varēs nodrukāt. Jāsaka, ka ārzemju folkloristi jau sen uzskata to par vecu un nederīgu paņēmieni, vākt tautas tradīcijas, lai tās pēc iespējas tūlīn drukātu. Viņi dibina centrālas vākšanas vietas — folkloras arhīvus, katrai tautai pa vienam, kur tad pūlas savākt vienā vietā un telpā visu, kas attiecas uz atsevišķas tautas folkloru, kā drukātās grāmatas, tā it īpaši rokrakstus. Šinīs arhīvos folkloras materiālu manuskripti, rūpīgi sakārtoti un glabāti, pieejami pētniekiem vēl pirms viņu nodrukāšanas, un šos manuskriptos ar īpašu katalogu palīdzību var atrast vajadzīgās ziņas nesalīdzināmi vieglāk, nekā mūsu drukātos dziesmu un pasaku krājumos, kuņiem vēl arvienu trūkst sistematisku rādītāju — zinātniskas atslēgas. Pateicoties šādiem arhīviem, mūsu kaimiņu tautu folkloristi tad var pacietīgi kārtot, papildināt un pētīt atsevišķas folkloras nozares, un tikai tad, kad par kādu veidu zināmā laikmetā savākts viss iespējama, tad tik viņi stājas pie drukāšanas. Pamazām var tad sagādāt arī drukāšanai vajadzīgos lielos naudas līdzekļus. Tā, piemēram, somi tikai tagad vēl drukā savas vecās tautas dziesmas, no kurām iznākuši jau desmit biezi sējumi.

Visvecākais un lieliskākais no visiem folkloras arhīviem ir somiem Helsingforsā, kur viņiem vienā telpā savākts viss uz viņu folkloru attiecīgais. Līdzīgi arhīvi ir dāņiem Kopenhāgenā, zviedriem Stockholmā, norvēģiem Kristianijā. Mūsu tuvākie kaimiņi īgauņi drīz vien būs savākuši vienā ērtā un glītā ēkā nevien visu, kas uzrakstīts no tautas mutes, bet arī vispār to, kas vien grāmatās un laikrakstos par viņiem cittautu un pašu valodā nodrukāts. Lielu daļu no vecām grāmatām un laikrakst. arhīvs saņēmis no tautas kā dāvinājumu.

Arī mums tagad pie Izglītības ministrijas Pieminekļu valdes nodibinājusies Latviešu folkloras krātuve, kuņas mērķis ir sakopot vienā vietā visu, kas attiecas uz lat-

viešu tautas dzeju un citām tradīcijām vai arī atvieglo viņu pētīšanu un izpratni. Krātuvi vada īpaša kolēģija sekošā sastāvā: profesors Dr. Endzelīns (priekšsēdētājs), profesors P. Šmits, docents J. Kauliņš, docents L. Bērziņš un cand. phil. A. Bērzkalne (sekretāre).

Latviešu folkloras krātuvei (Rīgā, Valdemāra ielā 36-a), tad nu nododams viss, kas uzrakstīts no tautas mutes, vai tā būtu maza lapiņa ar īsu ziņojumu, vai gadiem ilgi krājušies rokrakstu kaudze.

Līdz šim, kamēr lielā daļa krājēju savus manuskriptus glabā pie sevis, tie tur kādā atvilktnes vai grāmatu plaukta stūrī guļ un dzeltē bez kādas nozīmes, jo kas lai zin, pie kā un kur varētu sameklēt kādu salīdzinošai pētīšanai ļoti svarīgu dziesmu, teiku, mīklu vai citu ko. Un dažreiz var gadīties, ka tad, kad krājējs miris vai arī pret šim, kā viņam beidzot liekas, nevienam nevajadzīgām lietām vienaldzīgs palicis, tad viņa piederīgie ar šim dārgajām, nekad neatdarināmām lapām aizlipina rudenī logus vai paliek cepot zem plāceņa. Un ja krājumam arī nedraudētu briesmas, ka nesaprātīga roka viņu iznīcinās, tad tomēr iepazīties ar rokrakstiem, kas izkaisīti pa visām Latvijas malām, ir pat latviešu pētniekam gluži neiespējama lieta, par ārzemniekiem nemaz nerunājot. Bet no tādas centrālas folkloras krātuves zinātnieki var pat no tālākā pasaules gala gluži vienkārši vēstulē pieprasīt, lai krātuve sniegtu viņam vajadzīgās ziņas un manuskriptu norakstus.

Tādēļ katra vācēja pienākums ir nevien savus sakrātos folkloras materiālus nodot Latviešu folkloras krātuvei, bet arī pamudināt uz to visus, kam vien tamlīdzīgi rokraksti būtu. Arī veci, agrākos laikos uzrakstīti krājumi, par kuriem vairs nevar noteikti pateikt, no kā un kur kas dzirdēts, tomēr nav atmetami kā nederīgi, jo pētniekiem pat šādas nepilnīgas ziņas var reizēm būt ļoti svarīgas. Vēlams tikai, lai iesniedzējs Krātuvei ziņotu visu, ko vien viņš par šā krājuma izcelšanos zin.

Latviešu folkloras krātuve vāc arī jau nodrukāto folkloras materiālu: dziesmu, pasaku, teiku, mīklu, sakāmvārdu u. c. oriģinālmanuskriptus. Drukājot arvienu gadās kaut ko izlaist, saīsināt un pārveidot, tādēļ pētniekiem bieži vien no svara salīdzināt drukāto tekstu ar viņa oriģinālu. Katra mūsu krājēja darbs un cītīgums atradīs Latviešu folkloras krātuvē savu īstāko vērtējumu, un viņa vārds līdz ar viņa aprakstīto lapu uzglabāsies folkloras pētnieku piemiņā, kamēr vien pasaulē pastāvēs tāda zinātne.

Apvienotiem spēkiem strādājot, mums dažus gadu desmitus atpakaļ radās lieliskie Lercha-Puškaiša latviešu tautas

pasaku un teiku un Kr. Barona tautas dziesmu krājumi. Pēdējā laikā atsevišķi un izklaidus iedami, mēs esam tautas tradīciju vākšanā un pētīšanā palikuši aiz savām kaimiņu tautām tālu pakaļā. Un tagad, kad atmiņas par mūsu seno dzīves veidu zem grāmatu iespaida sāk arvienu ātrāk izzust, mums atkal visiem jāapvienojas, lai glābtu no viņām to, kas šodien vēl glābjams.

Jo spēcīgāka un apdāvinātāka bijusi no seniem laikiem kāda tauta, jo dažādāks un bagātāks ir arī viņas tradīciju — viņas dzejas, ierašu, ticējumu, pat māņticības pūrs. Un sevišķi mums latviešiem no svara sakrāt pēc iespējas daudz liecību par savu seno dzīvi un dzeju, jo tikai glabājot un izkopjot savu iepriekšējos mūžos izveidojušos īpatnību, mazās tautas iegūst pilnu un neapšaubāmu tiesību pastāvēt līdzās lielajām kultūras tautām.

Pārskats par Latviešu folkloras krātuvei nodotiem materiāliem.

Pavisam krātuvei no 1925. g. 1. septembra līdz 1. decembrim nodoti 82.927 dažādu tautas tradīciju varianti, kuri pēc atsevišķām folkloras nozarēm sadalās šādi:

a) pasakas un teikas — 775; b) anekdotes un joku stāsti - 479; c) mīklas un mīklu jautājumi — 3695; d) sakāmvārdi un parunas — 1112; e) vecās tautas dziesmas -- 34.749; f) jaunākās tautas dziesmas — 3190; g) bērnu dziesmas un panti — 27.047; h) albuma panti — 542; i, k) rotaļas un dejas ar un bez dziesmām – 336; l) ticējumi un burvības — 4595; m) ierašas — 125; n) kustoņu balsis un citu dabas skaņu tulkojumi — 325; o) meldijas — 45; p) vietu un personu vārdi — 14; r) kustoņu, putnu un augu nosaukumi — 2; s) māju zīmes, māju, kapu u. c. uzraksti — 1; t) dažādi vārdi un izteicieni — 4761; u) vietu un tipu apraksti — 2; v) zīmējumi un fotogrāfijas — 3; z) tautas ārstniecība — 1126.

Šos materiālus sniegušas skolas, atsevišķas personas un Kr. Barona biedrība, un pēc iesūtītājiem uzrakstīto variantu skaits sadalās šādi:

I. Skolas. (Atzīmēti tie skolēni, kas no skolas vai klases visvairāk uzrakstījuši. Īpaši, kā visvairāk darba prasošas, atzīmētas pasakas un teikas – a).

a) pamatskolas: 1. Aizputes-Pils — 212 var. (Ieva Malēja 11), 2. Apukalna — 44 (Elza Vēciņa 13), 3. Barisu — 7 sūt. — 318 (Daniels Mīkitons a - - 5), 4. Bauņu-Milītes — 3 sūt. 1948 (Antons Būde a — 13; Emils Liepiņš 120; Voldemārs Oļļe 120; Jānis Puriņš 127), 5. Bilskas-

Pauzuļa — 100 (Alberts Skujiņš 11), 6. Briņķu - Pedvales — 95 (Maksis Morziks 29), 7. Doles Salas — 615 (Eduards Bētags 92; Jānis Bētags 82), 8. Durbes — 277 (Alvine Remess 32), 9. Ērgemes 166 (Marta Vilistere 20), 10. Garozas - 2 sūt. 503 (Amālija Bumbiere 57; Aline Šteine 74), 11. Ģipkas — 75 (Erna Magur 21), 12. Irīlavas — 2 sūt. 1010 (F. Gūtmanis 36; Atis Kampars 60), 13. Jaunpiebalgas — 2 sūt. 1907 (Ella Kaparkalēja 44; Milda Šāvēja 51; Velta Johansone 51), 14. Kalna — 165 (Magda Pode 72), 15. Kalnamuižas — 14 (Nora Mušinska 5), 16. Katrinas — 194 (Jānis Karpis 94), 17. Klosteres — 360 (Elvīra Zvagule 55), 18. Korģenes — 251 (Marta Konte - 15), 19. Korvas — 4 sūt. — 567 (Margrēta Klavsons 104), 20. Liel-Auces — 3 sūt. 648 (Hermine Briekman 105; Marta Grīslit 66), 21. Līdzēnu — 308 (Marta Biša 40; J. Treiman 30), 22. Nabes — 120 (Anna Kalsone 14), 23. Nīcas-Otanķu — 554 (A. Kramens 190), 24. Opes — 3 sūt. 447 (Jānis Anītenis - 21), 25. Pilskalnes — 80 (Vincentis Strods a — 5), 26. Puiķeles — 87 (Ernests Laķis 21), 27. Rencēnu — 284 (Lilija Svīle 18), 28. Smiltēnes — 904 (Erna Ustupe 35; Alvine Žukure 36), 29. Tāšu-Padures 109 (Milda Birzniece 12), 30. Dziņu — 2 sūt. 122 (Roberts Kristjansens 12), 31. Valkas I. — 2 sūt. 458 (Arvids Rungulis 298), 32. Valkas pag. — 337 (Ēvalds Pavlovičs 50; Arsenijs Sirmāis 40), 33. Valmieras I. — 1883 (Olita Baltzara 51; Alina Sijāt 74), 34. Vecpils — 674 (Valija Zaķe 66; Olga Zīlīte 55), 35. Vecpils - Ilmajas — 24 (Berta Treilibe 12), 36. Vecpils-Stroku — 580 (Elza Indriksone 13; Elvīra Kuprinskij 78), 37. Zantes — 93 (Milda Neiberg 20; Alfrēds Zvirbulis 20), 38. Varakļānu — 23 (Skoļstika Mežatuc 5) b) vidusskolas: 1. Cesvaines valsts vidusskola — 2 sūt. 1962 (Anna Driķis 56; Marta Riktere 61), 2. Rēzeknes pedagogiskā vidusskola — 242 (Helēna Apine 23), 3. Rīgas pilsētas 2. vidusskola, 21 klase — 22. 643 (Elvīra Abole — 131; Mirdza Augule — 120; Daina Auniņa — 113; Milda Auziņa — 165; Elvīra Barbaka — 209 (a — 9); Līna Čapas a — 11; Erna Drapane — 123; Milda Eglīte — 149; Valija Eglīte — 251; Lauma Ērgelniece — 158; E. Evald — 113; Ernests Fogels — 100; Olga Grīvīte — 48; Elza Gūtmane — 38; Anna Jaunzeme — 266 (a — 9); Austra Jegere a — 6; Irma Johansone — 199 (a — 25); Anna Kalniņa 316 (a — 10); Edīte Kalniņa a — 7; Milda Kalniņa 181 (a — 5); Olga Kellermeistere — 136 (a — 14); Elvīra Krafte — 336; Austra Krastiņa — 176; Ērika Kregere — 144; Anna Krūmiņa — 285; Zigrīda Landovska — 169; Zilvija Lasmane — 182; Elza Lapiņa — 320 (a — 6); Olga Līde — 128; Herta Lindberga — 247; Alma

Medne — 404 (a — 41); A. Melnbikse — 32; Alma Miezīte — 229; Alma Miglava 303 (a — 18); Elvīra Miglava — 410; Jūlijs Mūrnieks — 19; Lūcija Ozole — 296 (a — 21); Hugo Ozoliņš — a — 6; A. Petersone — 105; Helga Rozenfelde — 25, E. Sarkanbārdis, a — 17; Zenta Sēle a — 12; Elvīra Sestule 242; Marta Siliņa — 152; Vilma Siliņa — 129; Irma Silmice 118; Marija Šķipsna — 39; Aleksandrs Skuja — 15; Austra Skuja — 91; Austra Šlesere — 165; Marga Štāle — 82; Anna Strode — 171; Lilija Štūlmane — a — 6; Kārlis Tālbergs — 62; Margota Valtere — 212; Irene Vankina a — 5; Marta Vilklāve 88; Lilija Žagata a — 5; Edīte Zariņa — 36; Marta Zaube — 184 (a — 12); Elga Žubeckaja 307 (a — 31); Jānis Zunde — 157.

II. Atsevišķas personas: E. Anševics — 138;

Apsesdēls - 19; Lavize Balode - - 3 sūt. 34; Aleksejs Barkans - 39; Ede Bērzkalne — 442; Emīlija Bērzkalne — 259; Marija Bikse - 59; E. Brastiņš — 210; K. Bukums — 8 sūt. 3708; O. Cabuls — 14; E. Druģis — 76; Elza Eglīte - 35; prof. J. Endzeflins - 1001; Līze Goba — 2 sūt. 14; E. Grinbergs — 14; J. Jansons — 4; A. Karlivans - 151; Atis Kauliņš — 675; Jānis Ķelpe — 24; Irma Medne — 4 sūt. 218; R. Millers — 7; Alma Pole — 508; B. Pužulis — 2 sūt. 15; H. Riekstiņš — 331; Līze Rušmane — 2 sūt. 101; J. Sedlenieks — 2 sūt. 14; kāda simtgadniece — 67; M. Skrupska — 27; B. Spūlis — 19; K. Spuriņš — 42; Kārlis Susse — 51; Juris Švāgers — 2 sūt. 70; H. Tichovskis — 90; Otto Timāns — 27; Valija Zaķeviče — 143; Alvine Zēmane — 76; Miķelis Zvirbulis — 3 sūt. 17; dažādi sīki manuskripti — 18.

III. Kr. Barona biedrības krājums (atzīmēti

teicēji, kas pateikuši vairāk par 100 variantiem). Vācēji:

1. Viktors Ābele — 756 (Alma Melder — 152); 2. Pēteris Akots — 2475 (Anna Katlapa — 122); Ieva Karlavice — 275, Katrīna Medne — 323; Lībe Pūpak — 456; Lībe Smīlberģe — 172; Lība Valciņa — 104; Līze Valciņa — 120; Grieta Vērsis — 245); 3. Pidriķis Augstkalniņš — 602 (māte — 359); 4. J. Bērziņš - 952; 5. Arvīds Boča — 1474; 6. Antons Brūders — 222 (A. Sperlūpa un K. Brūvere — 222); 7. Jēkabs Cinovskis — 2490. (Katrīna Eņķis - 129); Jānfelds — 84; 9. Jūlijs Karēlis — 1667; 10. Bernhards Kasars — 4963 (Andžs Drumolds — 200; Ieva Gremze — 123; Zelma Jaunzem — 238; Anna Kepler — 10. 5; Eda Kronīt — 105; Eda Laukabriedis — 315; Ieva Lauka-briedis — 131; Marianna Linde — 192; Made Rabe — 120; Eda Rudens — 107; Emilija Sniedze — 171; Ilze Vanag — 143; Līze Zariņ — 109); 11. Jēkabs Ķemers — 400; 12. Aleksis Korsāks — 2734 (Ilze Bernovskij — 184; Late Liepniek — 197; Late Meija — 184; A., E., M. Meijeri — 130; Leontīne Zirniņ

— 112); 13. J. Miklavičs — 1737 (Margrieta Dūdiņa un Margrieta Kanniece — 1617); 14. Augusta Nātiņa — 1240 (Marija Rezevskij — 163); 15. A. Planecs — 63; 16. Elza Purene - 2266; (Ede Cerbuk - 120; Zane Līciete — 129; Ede Palže - 122; Mīle Purene — 176; Līze Šmit — 149); 17. Milda Slaidiņa — 361 (Lata Dandena — 361); 18. Jūlija Skujiņa — 624; 19. Jānis Teteris — 23; 20. Kārlis Tiģeris — 2546; 21. Alfrēds Zulģis — 3737 (Anna Anten — 102; Bārtas pam. skola — 268; Pēters Pīlens - 103; Rucavas-Paurupes pam. skola — 365; Ieva Vecvagar — 148); 20. A. Veinbergs — ap 2000.

Visiem saviem līdzstrādniekiem Latviešu folkloras krātuve izsaka sirsnīgāko paldies un cer, ka viņi savu iesākto darbu tautas tradīciju uzrakstīšanā turpinās arī uz priekšu. *)

Jautājumu lapa.

Latviešu folkloras krātuve (Rīga, Valdemāra ielā 36-a) sniedz še sarakstu par jautājumiem, pie kuru salīdzinošās pētīšanas pašlaik pētnieki strādā un par kuriem Krātuvei tādēļ vispirumā kārtā vajadzīgas ziņas. Lai varētu noteikt, cik plaši un kādos veidos zemāk pievestās rotaļas, dziesmas un pasakas Latvijā pazīstamas, tad Krātuve lūdz visus, kas tādas vai tām līdzīgas zin, tās uzrakstīt un Krātuvei piesūtīt. Jāraksta tikai dzirdētais, nevis no grāmatām lasītais, un taisni tā, kā dzirdēts. Rakstītājam jāatzīmē sava adrese, savs un teicēja vārds un uzvārds un tas, kur (kādā pagastā un mājā vai pilsētā) un apmēram kad kas dzirdēts vai novērots.

1. Rotaļas. (Pētī mag. phil. E. Enājārvi Somija).

Precinieki. — Jumala vai jumaliņa. — Rozes vest. - Ai lieli meži, zaļas atvasītes. — Ai manu sūru, grūtu dieniņu. - Gulu, gulu, miegs nenāca. — Avītiņas mitināt. — Bagāts un nabags. - Aitiņas ganīt. — Vilks un kaza. — Rutciņus rakt. — Brūtīte (Mirsti, mirsti, brūtīte). - Vārti. — Dievs un velns. — Ziediņos jeb velnos iet. — Dzērves. — Kumeliņus ganīt. — Mēneša dzīšana. — Saule un mēness. — Vanags un irbe. — Adatiņas meklēt - Sietiņos iet vai Cik tālu sietiņš? — Ratiņus pirkt. — Kātu pirkšana. - Vērpēja. — Divi blēži. — Mīlais draugs. (Tas vējiņš pūta, tas salmiņš dancoj'.) - Brālis un māsa. (Parād, brālīt, kā ara zemīti?) — Še jāj viens gēģerītis. — Gredzenu dot. - Ziediņus dot. — Seskos iet. — Dālderā dāvināšana.

*) Rokrakstus sūtīt vienkāršā vēstulē var ielikt vienu lielo loksni — 4 burtnīcas lapas. Lielāku sūtījumu ieteicams sūtīt ar banderoli, aplīmējot tam adreses papīru apkārt tā, ka abi gali paliek vaļā. Adreses papīru var arī vienkārši apsiet ar aukliņu vai stipru diegu. Virsū jāuzraksta vārds «rokraksti». Skolas burtnīca tad, piemēram, iet ar 4 santīmu marku.

Ieteicams uzrakstīt visas rotaļas, ko kāds atceras no agrākiem laikiem, pierakstot arī, kā tās iet. Loti vēlams arī savākt visas savā apkaimē pazīstamās rotaļas, ar un bez dziesmām, un dažādus pieaugušu un bērnu laika kavēkļus, jo starp dažā vidū ļoti parastām un izplatītām var būt uzglabājusies kāda rotaļa, kas citās pusēs maz pazīstama, vai pat gluži aizmirsta, vai arī tāda, ko neviens nav papildējis uzrakstīt.

2. Virkņu dziesmas un pasakas. (Mag. phil. M. Haavio, Somijā).

a) Dziesmas par to, kā Dievs (citur kungs, māte u. c.) dod pavēles, kuras ilgi netiek izpildītas. Piemēram par bumbuli, kas negrib zemē augt, par pasprukušu āzīti un citas.

b) Pasakas par vīstīņu un gailīti, kur ar vīstīņu notikusi kāda nelaime, piemēram, tā aizrijusies, rieksts izsis aci u. t. t.

c) Pasakas par muļķa dēlu (puisi) vai precinieku, kas uz mata izpilda viņam dotos padomus, bet pielieto tos visur nevietā, tā kā viss viņam iznāk gluži ačgārnī.

3. Dziesma «Es stāv' uz augsta kalna un skatos jūriņā».
(Prof. Dr. Johns Meijers, Vācijā).

Nekādu ziņu nav līdz šim no Rēzeknes, Ludzas un Daugavpils apriņķiem, un tikai pa vienam variantam no Jaunjelgavas un Ilūkstes apriņķiem. Trūkst ziņu arī no Piebalgas, Ērgļiem, Dikļiem, Lugažiem, Aumeisteres, Laicenes un viņu apkārtnējiem pagastiem, tāpat arī no pagastiem abpus Daugavai. Šī dziesma ļoti veca un tādēļ sevišķi no svara dabūt par viņu ziņas no visām Latvijas malām, lai varētu izpētīt, kad tā pie mums sākusi izplatīties. Tādēļ Krātuve lūdz visus tos, kas arī citos, šie neminētos pagastos, šo dziesmu zinātu un vēl nebūtu to A. Bērzkalnes jkdzei iesūtījuši, to uzrakstīt un Krātuvei piesūtīt. (Dziesmai divi galvenie veidi: vienā, kas plašāk izplatīts, par nabagu un zemu nonīcinātā meita aiziet klosterī, otrā, no kura pagaidām ļoti maz ziņu, viņa gaida savu mīlo, kas aizgājis uz svešumu).

Visu iesūtītāju vārdi tiks atzīmēti īpašā, šai dziesmai veltītā rakstā. Vēlams arī kā dziesmu, tā rotaļu meldijas.*)

Noteikumi par latviešu folkloras krātuvi.

1. Lai veicinātu latviešu senās dzīves pieminekļu — latviešu tautas dzejas un tradīciju vācšanu un lai atvieglotu to pētīšanu, kas, panākams folkloras materiālu stingrā koncentrācijā vienā vietā, pie Pieminekļu valdes tiek nodibināta latviešu folkloras krātuve.

*) Rakstu par Latviešu folkloras krātuvi, pārskatu un jautājumu lapu sastādījusi krātuves kolēģijas uzdevumā cand. phil. Anna Bērzkalne.

2. Folkloras krātuves uzdevums ir: vākt, kārtot, uzglabāt un publicēt latviešu folkloras materiālus - tautas dziesmas, pasakas, teikas, mīklas, sakāmvārdus, ticējumus, ierašu aprakstus u. t. t.
 3. Šī mērķa sasniegšanai folkloras krātuve:
 - a) organizē sistemātisku, plānveidīgu materiālu vākšanu, lai papildinātu līdzšinējos latviešu tautas dzejas un citu tradīciju krājumus;
 - b) vāc manuskriptos atrodošos materiālus, lai tie būtu pieejami pētīšanai vēl priekš to nodrukāšanas;
 - c) cenšas dabūt savā ziņā arī jau nodrukāto folkloras materiālu oriģinālmanskriptus, lai varētu iespiestos tekstus salīdzināt ar pirmavotiem;
 - d) cenšas vākt visu uzrakstīto, kam vien kāds sakars ar latviešu folkloru; manuskriptus, grāmatas, to kopijas, kā arī attiecīgus zīmējumus, fotogrāfijas, fonografiskas plates;
 - e) publicē savāktos materiālus.
 4. Folkloras krātuves pienākums ir arī modināt plašākā sabiedrībā interesi uz tautas dzejas un tradīciju uzrakstīšanu, izlaižot attiecīgus uzsaukumus, izplatot izdevumus folklorā, jautājumu lapas un sarīkojot priekšlasījumus.
 5. Visiem folkloras materiālu krājējiem valsts līdzekļiem savāktie materiāli jānodod folkloras krātuvei, kurai tādas pašas tiesības kā krājējiem tos publicēt un zinātniski izmantot.
- Piezīme. Zinātniekiem tiesība pētīšanas nolūkos paturēt savāktos materiālus pie sevis, kamēr tie vajadzīgi viņu darbam.
6. Folkloras krātuvi pārziņ un viņas darbību vada sevišķa specialistu kolēģija, kura sastāv mazākais no trīs personām. Kandidātus kolēģijas amatam ieteic Pieminēkļu valde saziņā ar universitātes filoloģijas un filosofijas fakultāti, bet tos ieceļ un apstiprina Izglītības ministrs.
 7. Folkloras krātuves tehniskos darbus dara algots pārziņis ar izglītību folklorā.
 8. Folkloras krātuvē atrodošos manuskriptus un rokasgrāmatas var pētīt un lietot uz kolēģijas noteikumu pamata.
 9. Līdzekļus materiālu vākšanas, glabāšanas, kārtošanas, publicēšanas un citiem izdevumiem un darbinieku algām folkloras krātuve saņem budžeta kārtībā.
- Piezīme. Folkloras krātuvei ir tiesība saņemt arī pabalstus un dāvinājumus no citām valsts un sabiedriskām iestādēm un privātām personām.

Izglītības ministrs K. Straubergs.
Valsts konservators un pieminēkļu valdes
priekšsēdētājs Fr. Ozoliņš.

(«V. V.» 1924. g. 274. nr.)